UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct. Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quęstio 1. Quid in populo illo Deus reprehendat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-82999

Visual Library

QVÆSTIO I.

Quid in populo illo Deus reprehendat?

§.1. QVod de ſui temporis Iſraëlitis Iſaias locutus eſt, Phariſæis, eorumq; diſcipulis Chriſtus accommodat. Cærimonijs enim vtriq; affixi, charitatem & miſericordiam, atq; adeò veram religionem parui pendebant. Hæc autem in populo reprehendit.

Honorat labiis. Primò, *labiis me honorat*, Græcus habet: ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ. *appropinquat mihi populus hic ore ſuo; & labiis me honorat*, ita verba integra apud Iſaiam leguntur, ſed partem legit Latinus & Syrus. Marcus etiam ſine variatione habet vnicam ſolam partem, quæ eſt apud Matthæum: vt probabile ſit, ab aliquo addita ex Iſaiâ, primũ in marginem, deindè in textum. *Appropinquare.* appropinquare eſt colere, vt Pſal. 148. *populo appropinquanti ſibi*, alludit autem ad id, quod dixerat Corban, hoc eſt, appropinquatio, quæ ſcilicet fit admouendis aræ victimis, doniſue, nã קרב quod generaliter eſt appropinquare, crebrò pro ſacrificare vſurpatur. Corde igitur longè aberant, per rapinas & fraudes congerendo diuitias, ore ſacrificia ſonabant. Rabanus, & Remigius de honore intelligunt, quem Chriſto interdum impendere videbantur, ſed tamen reuerà eum recipere noluerunt. Honor autem ille, qui ore exhibitus dicitur, de omni illo intelligitur, qui externo apparatu & pompâ cerimoniarum peragitur.

§.2. Verba ſunt Iſaiæ 29.13. in quibus animaduertendum eſt, non eſſe in Hebræo particulam μάτην fruſtra, ſine cauſa, vanè. *Textus Hebræus.* Senſum igitur Chriſtus hoc addito apertiorẽ fecit. Imò ex editione 72. citauit; nam illi μάτην addiderunt: vt mihi probabile videatur in Hebræo etiã fuiſſe, quando illi expreſſerunt, & Chriſtus approbauit. Iſaias habet. ויאמר אדני יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני ותהי יראתם אתי מצות אנשים מלמדה *Vaiomer adonai iaghan ki niggasch hagham haſeh bephiu vphiſchphathan cibbeduni, velibbo racha mimmenni, vathehi jirathã oti mizuat anaſchim melummeda.* Nec Chaldæus ab eo ſenſu abit. Niſi quod verbum נגש *niggaſch* abſolutè intellexit, & vertit דאתרברב deithrabrab, *magnificatus eſt*, vel *magnificauit ſe*. Deindè, *cor autem eorum longè eſt à timore mei*, dicit, pro, *à me*. reliqua ſic conuertit: *fuit timor eorum coram me, iuxtà mandatum virorum docentium.* גברין מלפין *gabrin mallephin*, hoc eſt, virorum Doctorum, ſeu præceptorum, & ducum viæ. Doctorum igitur indoctorum erant illæ præſtigiæ, qui ſuperſtitionibus animos implebant. Syrus habet, *fruſtrà me reuerentur, cum docent doctrinas, quæ (ſunt) conſtitutiones hominum.*

§.3. Docentes doctrinas & mandata hominum. Hebræus igitur habet מצות אנשים מלמדה *mizuath anaſchim millemeda*, hoc eſt, *mandatum hominum doctum*, διδασκαλίαν ἀνθρώπων ἐντεταλμένην. at 72. interpoſuerunt coniunctionem ἐντάλματα ἀνθρώπων, καὶ διδασκαλίας, *mandata hominum & doctrinas.* Euangeliſta in Græco appoſitionem facit, διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων, *doctrinas, mandata hominum.*

Traditiones diuinæ. Non eſt firmum, quod hinc concinnant argumentum contrà traditiones, quæ ſunt in Eccleſiâ. Variæ autem illæ ſunt. Primum diuinæ, quæ continent veritatem diuinitus reuelatum, etſi non ſcriptam. Nec enim ſolo ſcripto æterna veritas continetur, & multo tempore Deus ſine ſcripturis Eccleſiam gubernauit, ac conſeruauit. Eiuſmodi traditiones plurimæ ſunt: vt Apocalypſin eſſe ſacram & authenticam ſcripturam. Dominicam diem celebrandam.

Cærimoniæ in Eccleſia ſtatæ. Aliæ ſunt Eccleſiaſticæ, vtiles, piæ, traditæ ab Eccleſiæ Paſtoribus, & Concilijs: vel deuotioni augendæ, vel ornamento Chriſtianis, quales ſunt variæ templorum cærimoniæ, cantiones, organa, ſimiliaq; quæ partim auferri, partim mutari poſſunt, & pro diuerſitate gentiũ variantur. Nec illæ traditiones reprehenduntur; Cum enim externus Dei cultus in Eccleſiâ retinendus, cum adminiſtranda fidelibus ſacramenta ſint, neceſſe eſt aliqua certa ratione atq; ordine id fieri, ne agendi varietas ignaris ſcandalo ſit, atq; vt ſunt diuerſa hominum ingenia affectusq;, ad ineptias vſq; omnia perueniant. Miras enim non ſine ludibrio religionis nouitatis auidi, & veterũ faſtidioſi quotidie cærimonias fabricarentur, de quibus miræ ſunt inter nouatores digladiationes, adeò vt ob ſolas Euchariſtiæ, fractioniſq; cæremonias in ſectiunculas minutas diuidantur.

§.4. Tertium genus eſt traditionum & mandatorũ humanorũ, quo in policia vtimur, de quibus controuerſia nulla eſt. Parendum eſt enim Principũ mandatis, ordoq; præſcriptus in republica ſeruandus, *Cærimoniæ ciuiles.* alioqui nulla conſeruari ciuitas poteſt, nec omnia illa ſunt ſpeciatim à Deo præſcripta: Nã omnibus in locis alia quædã vſurpãtur, quæ alijs accõmodata nõ ſunt.

Cærimoniæ quæ reprehenſæ. Cærimoniæ igitur, & mandata, quas Chriſtus reprehendit, ex his non erant, ſed partim improba, Dei legibus repugnantia, partim inutilia. Deindè mandata hominũ nulla auctoritate præditorum. Erant n. Doctorum, Sacerdotum, Phariſæorũ inuentiones, tamq̃ priuatorũ, non autem magiſtratuũ aut Conciliorum.

Denique mandatis illis erat adiuncta ſuperſtitio, quaſi externa mundicie, aut ſordibus, animus vel niteſceret, vel inquinaretur, quod exiſtimaſſe illos Chriſti defenſio demonſtrat.

§.5. Obijcit Piſcator ideò traditiones omnes tollendas, quia Deus auerſetur omnem ἐθελοθρησκείαν, hoc eſt, voluntarium cultum à ſe non præceptum.

Cultus voluntarius Deo gratus. Reſpondeo, nunquam in ſcriptura præceptum eſſe, ne quicquam faciamus, niſi quod præceptum eſt. ἐθελοθρησκεία vitioſa eſt, cum cultu aliquo Deus honoratur, qui cum liber ſit, tamquam neceſſarius proponitur: aut ſi alioqui in re illicita verſetur. Quod autem lege à legitimo Magiſtratu præſcribitur, iam liberum eſſe deſijt. Quis Mariæ præcepit aut pedes Chriſti lacrymis lauare, aut capillis tergere, vnguentum effundere, quod ſecundum legem pauperibus dari potuit? & ἐθελοθρησκείας tamen Chriſtum habuit patronum: Deus peccata pœnitenti remittit, & vnctionem toti Eccleſiæ celebrem eſſe voluit.

VERSVS 10.

Et conuocatis ad ſe turbis dixit eis: audite & intelligite.

QVÆSTIO I.

An nihil quod intrat in os, coinquinet hominem?

§.1. CHriſtus ad ſe turbam vocat à Phariſæis ſeductam, & obſtinatè perſeuerantibus in errore Doctorib⁹ ad auditores inſtruẽdos ſe conuertit. Nihil autem inquinare hominẽ abſolutè pronuntiat, quod intrat in os. Græcè eſt *κοινοῖ, communem reddit*, ſeu *cõmunicat.* Commune autẽ ſancto, ſeparatoq; opponitur.

Cibis putabant inquinari ſe ſcribæ. Craſſo prorſus ac gentili modo Iudæi arbitrabantur, hominem inquinari, ſi illotis ſordes digitis adhæſiſſent, quæ corpus ac deindè animã contaminarent, hac illos in opinione fuiſſe Abulẽſis teſtatur, & textus ipſe demonſtrat. Non enim diſcipulos, quaſi inciuilitatis reos, ſed tamquam vero crimini obnoxios reprehendunt, & in vulgus traducunt. Labem autem illam contrahi ex eo putabant, quod ipſa digitorũ immunditie polluerentur. Chriſtus enim in refutatione illũ errorem exagitat. Nam primùm illi, quod in os ingreditur, id opponit, quod ex ore egreditur. cogitationibus malis, homicidijs, quæ natura mala ſunt, homi-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN